

THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

OVERZICHT THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

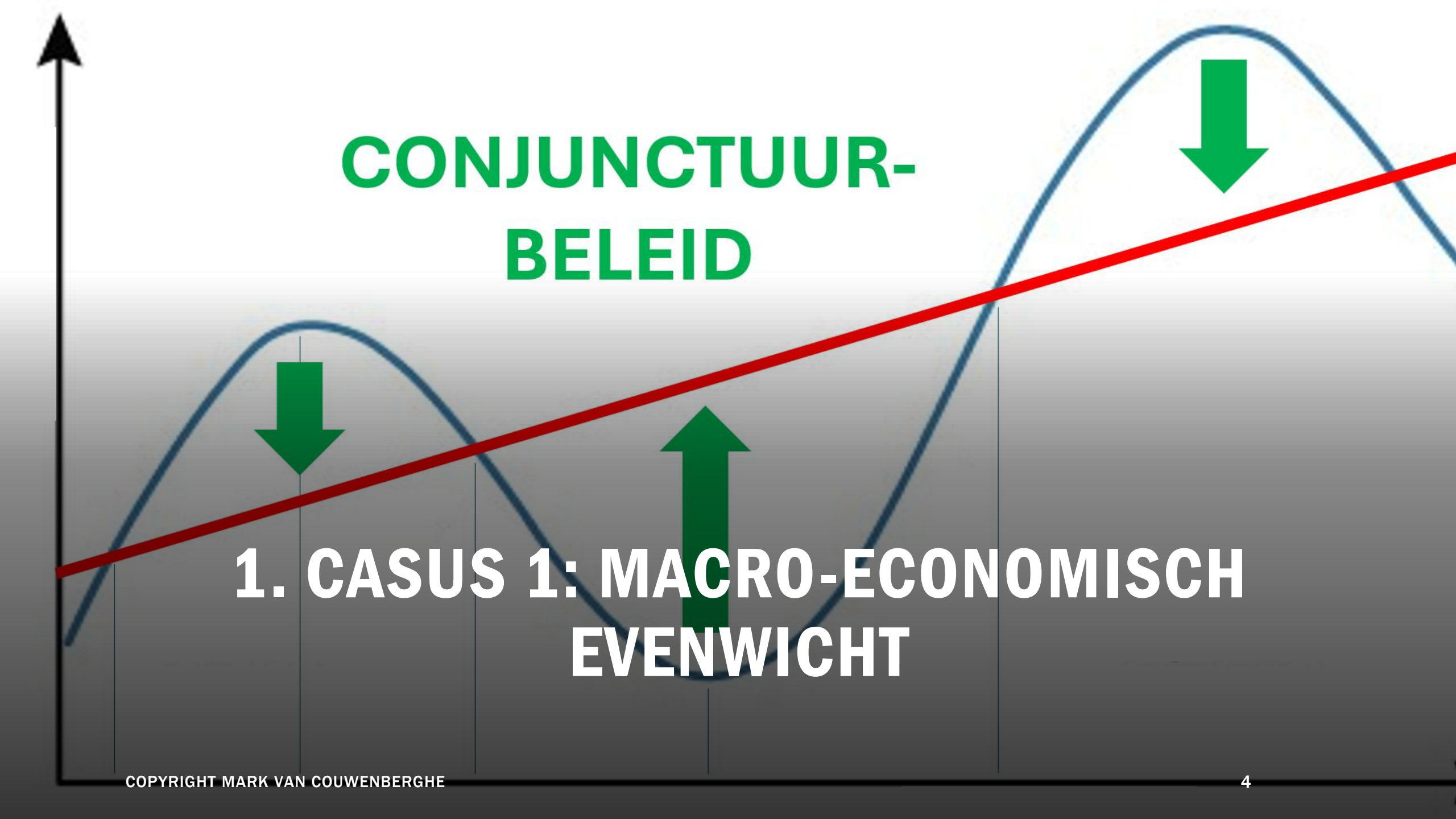
- GELD- EN KAPITAALMARKTEN
- OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN INFLATIE
- ARBEIDSMARKTBELEID
- ECONOMISCHE GROEI (lange termijn)
- CONJUNCTUUR (korte termijn)
- BEGROTINGSBELEID EN MONETAIR BELEID
- ECONOMISCHE MODELLEN

VERTREKKEND VANUIT EN
UITGEWERKT VIA
CASUSSEN

HOOFDSTUK 6 (LPD 16): CONJUNCTUUR: BEGROTINGSBELEID EN MONETAIR BELEID

- 1. CASUS 1: MACRO-ECONOMISCH EVENWICHT**
- 2. CASUS 2: KLASSIEKE EN KEYNESIAANSE VISIE**
- 3. CASUS 3: AV-AA-MODEL**
- 4. CASUS 4: BEGROTINGSBELEID**
- 5. CASUS 5: MONETAIR BELEID**
- 6. LEESTEKST: BUDGETTAIR EN MONETAIR BELEID**

CONJUNCTUUR- BELEID

1. CASUS 1: MACRO-ECONOMISCH EVENWICHT

Europese inflatie zit op een gezond niveau

**Stabiele groei
Belgische economie
verwacht**

**Economie in Qatar bereikt
nagenoeg volledige tewerkstelling**

GEZONDE INFLATIE, STABIELE GROEI, VOLLEDIGE TEWERKSTELLING, ...,
TEKENEN VAN EEN **“ECONOMIE IN BALANS”**

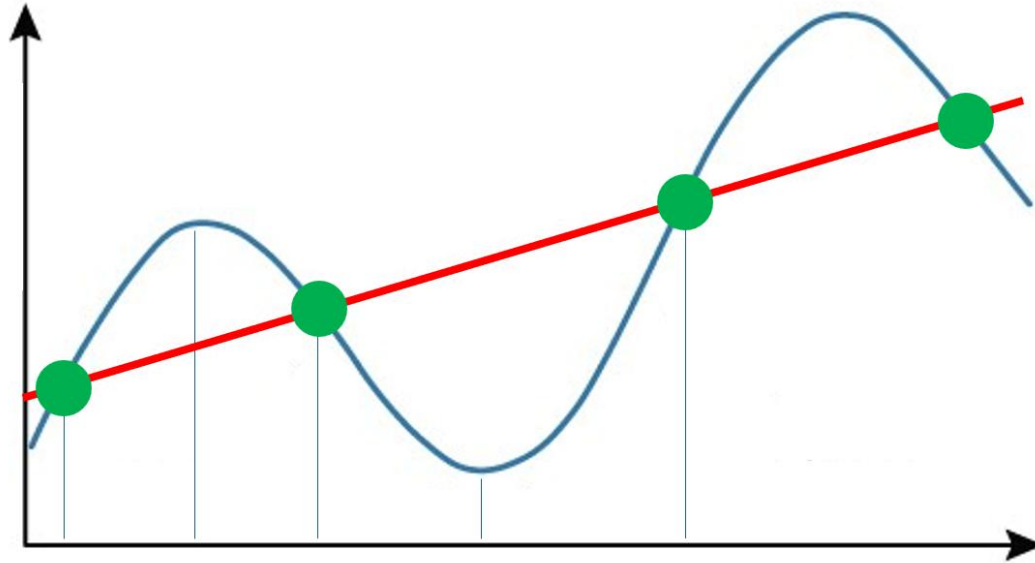
**MACRO-ECONOMISCH EVENWICHT VAN EEN LAND (OF GROEP LANDEN),
WAT BEDOELEN WE DAARMEE?**

DEFINITIE VAN MACRO-ECONOMISCH EVENWICHT

Macro-economisch evenwicht betekent dat de totale vraag naar goederen en diensten in een economie gelijk is aan het totale aanbod ervan. Met andere woorden: alles wat geproduceerd wordt, wordt ook gekocht (of gebruikt). Het is een situatie waarin de economie in balans is.

**In macro-economische termen is er evenwicht wanneer:
Aggregatieve vraag (AV) = Aggregatief aanbod (AA, LAA)**

DEFINITIE VAN MACRO-ECONOMISCH EVENWICHT

Evenwichten: zie groene punten

Er geen druk is om prijzen te laten stijgen of dalen (dus stabiele inflatie).
Er geen sprake is van overproductie of tekorten.

Bij evenwicht is er vaak stabiele economische groei.

CONJUNCTUUR- BELEID

2. CASUS 2: KLASSIEKE EN KEYNESIAANSE VISIE

**Kan de Duitse economie zich
herpakken zonder drastische
maatregelen?**

**Amerikaanse regering
lanceert indrukwekkend
investeringsplan**

**HET STREVEN NAAR EEN ECONOMIE IN EVENWICHT IS DE INZET.
MAAR HOE? ZONDER OF MET OVERHEIDSINMENGING?**

WELKE VISIES ZIJN ER OP HET MACRO-ECONOMISCH EVENWICHT?

VISIES OP EEN ECONOMIE IN EVENWICHT

KLASSIEKE VISIE

De markt herstelt zichzelf automatisch.

Volgens de klassieken zorgen vrije markten vanzelf voor evenwicht.

Lonen en prijzen zijn flexibel: als er werkloosheid is, dalen lonen, dus arbeid wordt goedkoper, en als gevolg: bedrijven nemen weer mensen aan.

Geen noodzaak voor overheidsingrijpen.

KEYNESIAANSE VISIE

De markt herstelt zich niet altijd vanzelf.

De overheid moet soms ingrijpen.

In een crisis kunnen lonen en prijzen "plakken" – ze dalen niet automatisch. Daardoor kan de economie langdurig blijven steken in onderbesteding en werkloosheid.

Dus is het een must om de overheidsuitgaven te verhogen of belastingen te verlagen om de vraag te stimuleren.

OORSPRONG VAN HET KEYNESIANISME

Het keynesianisme is ontstaan in de jaren 1930, als reactie op de Grote Depressie en de beperkingen van de klassieke economische theorieën die tot dan toe dominant waren.

In 1929 stortte de beurs in Wall Street in, wat leidde tot een wereldwijde economische crisis. Werkloosheid en armoede stegen enorm, en de economie leek vast te zitten.

Klassieke economen geloofden dat markten zichzelf automatisch zouden herstellen, zolang de lonen en prijzen flexibel waren.

OORSPRONG VAN HET KEYNESIANISME

Keynes' ideeën werden na WOII dé standaard in het economisch beleid. Veel westerse landen voeren een actief begrotingsbeleid en gebruiken overheidsuitgaven als instrument tegen werkloosheid.

In 1936 publiceerde Keynes zijn beroemde boek: "The General Theory of Employment, Interest and Money".

Hij stelde:

Vraag in de economie is bepalend voor de totale productie en werkgelegenheid.

Overheden moeten actief ingrijpen tijdens economische neergang, bijvoorbeeld door meer te investeren en te spenderen, zelfs als dat betekent dat ze schulden moeten maken.

Dit zou de vraag stimuleren, wat leidt tot meer productie en tewerkstelling.

CONJUNCTUUR- BELEID

3. CASUS 3: AV-AA-MODEL

**Ongekende schok economie Gaza
door oorlog Israël en Hamas**

**China is voorbereid op
grote schok in
handelsoorlog, zegt
premier**

**CONJUNCTUURSCHOMMELINGEN WORDEN VEROORZAAKT DOOR
SCHOKKEN.**

HOE KUNNEN WE SCHOKKEN GRAFISCH ANALYSEREN?

SOORTEN SCHOKKEN

VRAAGSCHOK	AANBODSCHOK	PRIJSSCHOK
Een vraagschok is een plotselinge verandering in de vraag naar goederen of diensten Positieve vraagschok: plotselinge toename van de vraag Negatieve vraagschok: plotselinge afname van de vraag	Een aanbodschok is een onverwachte verandering in het aanbod van goederen of diensten Positieve aanbodschok: aanbod stijgt plotseling Negatieve aanbodschok: aanbod daalt plotseling	Een prijsschok is een abrupte verandering in de prijzen van belangrijke producten Dit gebeurt al dan niet in combinatie met een aanbodschok en/of vraagschok Meestal is oorzaak extern

SOORTEN SCHOKKEN

Voorbeelden vraagschok:

- Een technologiebedrijf brengt een revolutionair product op de markt → de vraag naar het product stijgt explosief
- Tijdens een economische recessie dalen inkomens door faillissementen → consumenten kopen minder → vraag zakt in

Voorbeelden aanbodschock:

- Een natuurramp vernietigt oogsten → minder voedsel beschikbaar → aanbod daalt (tijdelijk effect)
- Een nieuw productieproces maakt productie goedkoper → aanbod stijgt (permanent effect)

SOORTEN SCHOKKEN

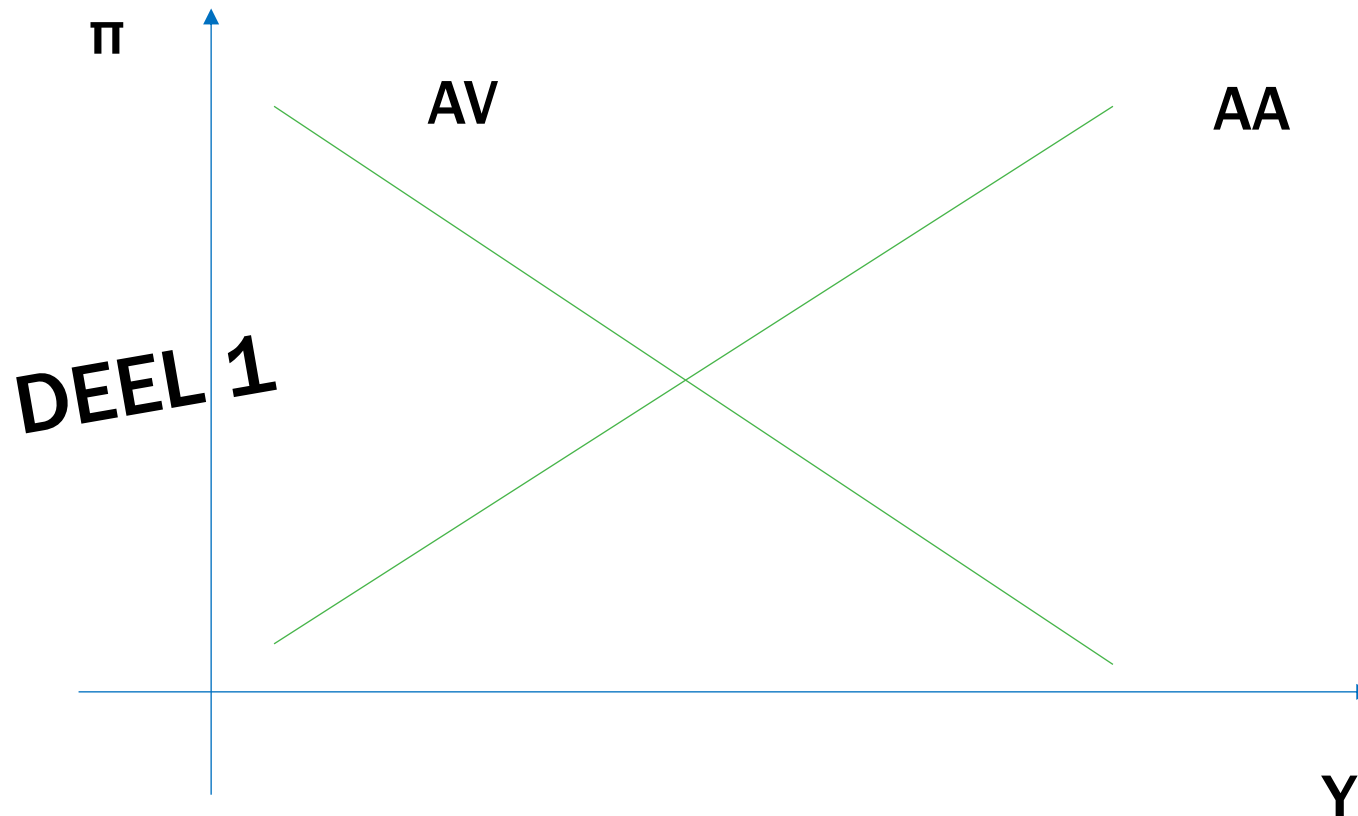
Voorbeeld prijsschok:

Olieprijs verdubbelt door geopolitieke spanningen (landen gaan extra reserves aanleggen) → brandstofkosten stijgen → impact op transport en productie (prijzen hiervan stijgen ook)

ENDOGENE SCHOK	EXOGENE SCHOK
Oorzaak van schok ligt in de economie zelf	Oorzaak van schok ligt buiten de economie
Bv financiële crisis	Bv oorlog

AV-AA-MODEL: ALGEMEEN

Het AV-AA-model (in het Engels bekend als het AD-AS model, oftewel Aggregate Demand – Aggregate Supply) is een kernmodel in de macro-economie dat laat zien hoe de inflatie en het reële bbp zich gedragen in een conjunctuurcyclus (KT).

AV toont de totale vraag in de economie naar goederen en diensten bij verschillende prijsniveaus.

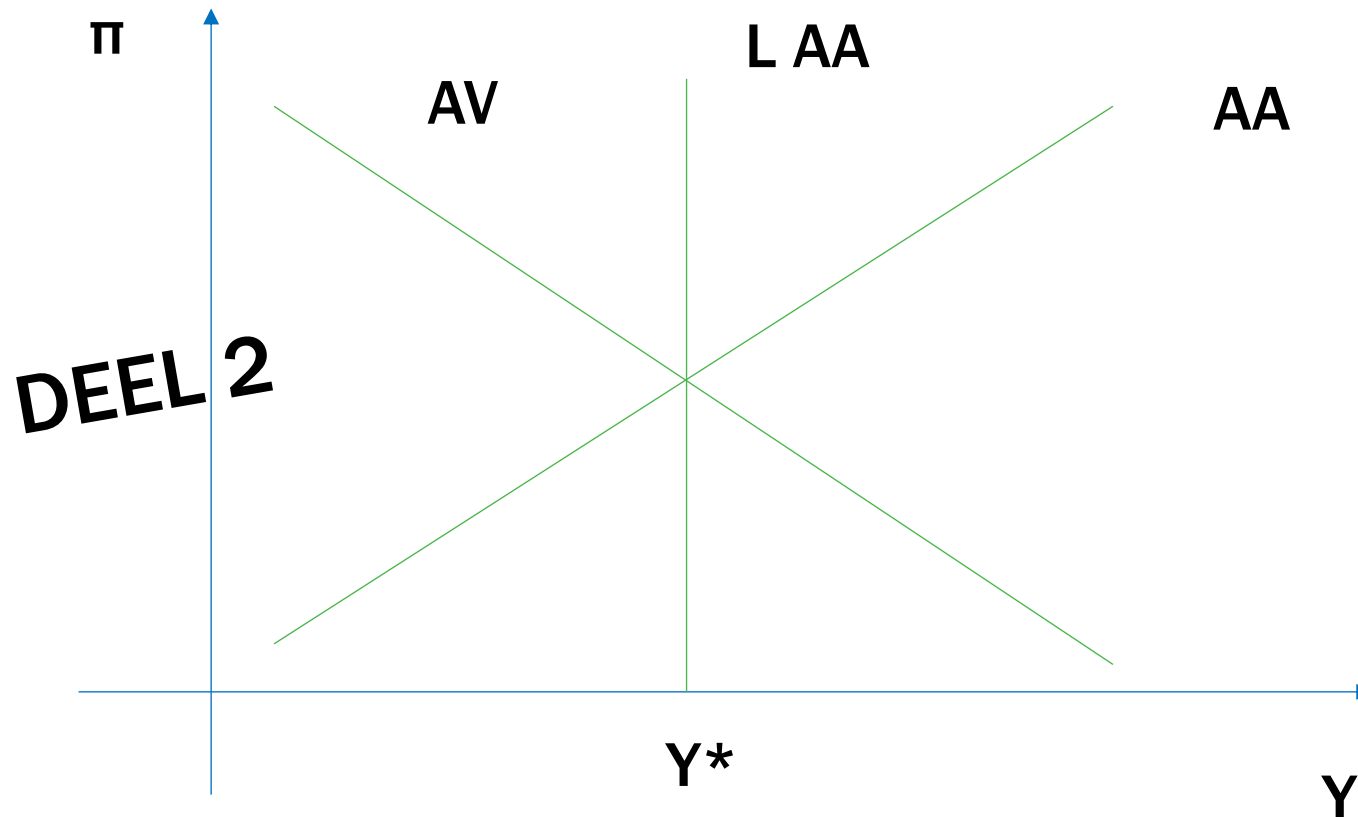
Korte termijn (KT): dalend verloop: hoe hoger het prijsniveau, hoe lager de gevraagde hoeveelheid (en omgekeerd)

AA toont de totale productie die bedrijven willen leveren bij elk prijsniveau.

Korte termijn (KT): stijgende lijn: meer productie bij hogere prijzen

AV-AA-MODEL: ALGEMEEN

De economie bevindt zich in een evenwicht als $AV = AA = L\ AA$

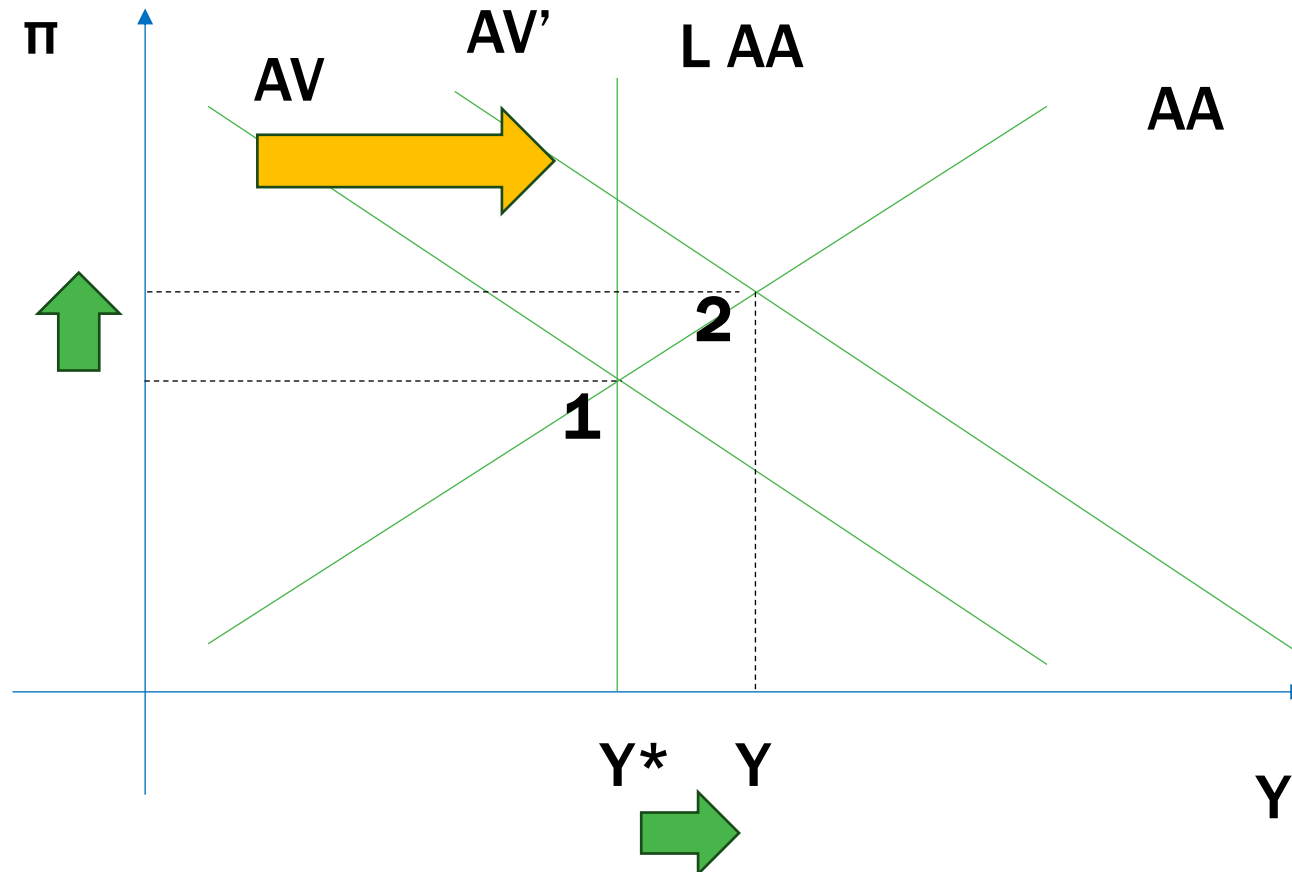
L AA toont de maximale productie of productiecapaciteit van de economie (lange termijn)
Op KT ligt deze vast en verloopt deze dus verticaal!

Symbol: Y^*

(Op LT is deze L AA variabeel: als de productiecapaciteit van de economie groeit op LT, verschuift deze lijn naar rechts)

AV-AA-MODEL: ANALYSE VAN DE TWEE BELANGRIJKSTE SCHOKKEN

ANALYSE 1: POSITIEVE VRAAGSCHOK

COPYRIGHT MARK VAN COUWENBERGHE

Situatie:

- 1** Vertrekkend vanuit een evenwicht: consumentenvertrouwen krijgt een boost met als gevolg stijging van de vraag

Grafiek:

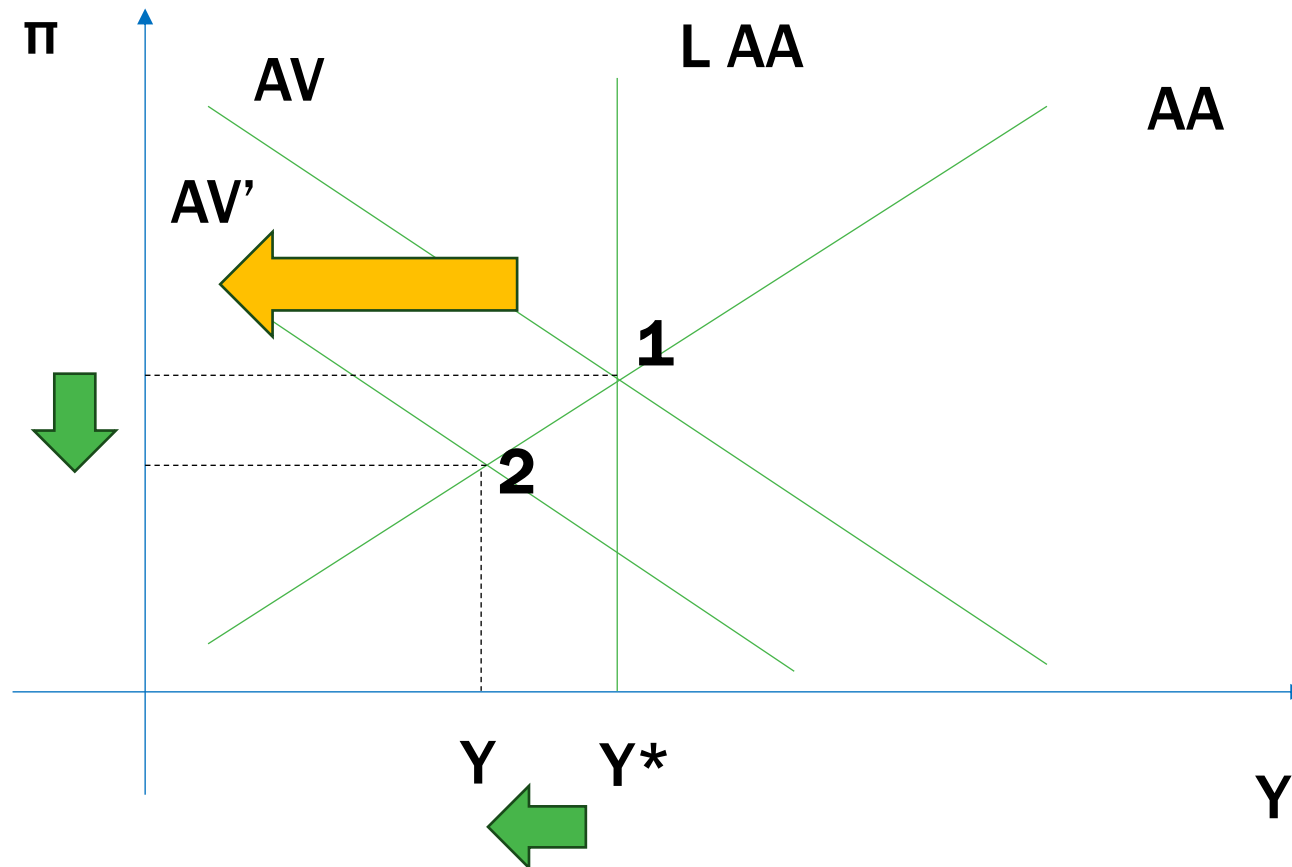
- 2**
- AV -curve verschuift naar rechts (AV')
 - bbp stijgt van Y^* naar Y
 - Inflatie stijgt doordat $Y > Y^*$

De economie dreigt oververhit te geraken.

De stijgende inflatie kan verder oplopen door een opwaarts spiraaleffect en dus te hoog worden om de economie gezond te laten groeien

AV-AA-MODEL: ANALYSE VAN DE TWEE BELANGRIJKSTE SCHOKKEN

ANALYSE 2: NEGATIEVE VRAAGSCHOK

COPYRIGHT MARK VAN COUWENBERGHE

Situatie:

- 1** Vertrekkend vanuit een evenwicht: consumentenvertrouwen krijgt een deuk met als gevolg daling van de vraag

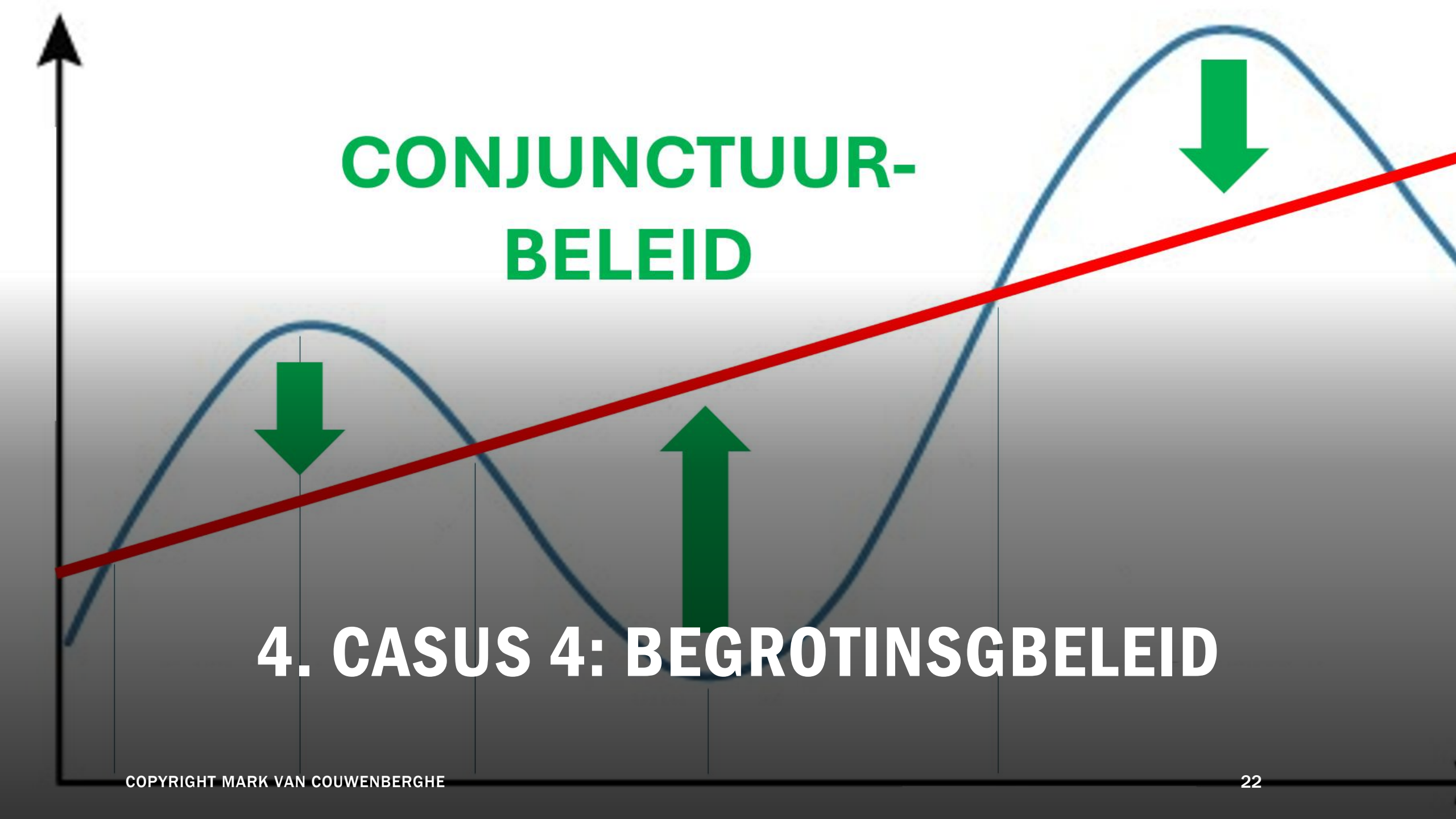
Grafiek:

- 2**
 - AV -curve verschuift naar links (AV')
 - bbp daalt van Y^* naar Y
 - Inflatie daalt doordat $Y < Y^*$

De economie dreigt onderkoeld te geraken.

De dalende inflatie kan verder inzakken door een neerwaarts spiraaleffect en dus te laag worden om de economie gezond te laten groeien

CONJUNCTUUR- BELEID

4. CASUS 4: BEGROTINGSBELEID

Braziliaanse regering lanceert
stimulusprogramma met grote
belastingverlagingen

IN FRANKRIJK STAAN
INGRIJPENDE
BESPARINGEN VOOR DE
DEUR

CONJUNCTUURBELEID IS EROP GERICHT OM HET EFFECT VAN
CONJUNCTUURSCHOKKEN AF TE ZWAKKEN
= ANTI-CYCLISCH CONJUNCTUURBELEID

BEGROTINGSBELEID IS EEN MANIER OM DIT AAN TE PAKKEN: WAT IS DIT
EN HOE KUNNEN WE DIT GRAFISCH ANALYSEREN?

BEGROTINGSBELEID OF BUDGETTAIR BELEID: DEFINITIE

Budgettair conjunctuurbeleid is economisch beleid waarbij de overheid haar uitgaven en inkomsten (via belastingen) aanpast om de conjunctuur te beïnvloeden. Het doel is om de economie te stabiliseren, dus om groeischommelingen af te vlakken.

RESTRICTIEF	EXPANSIEF
Wordt gebruikt bij oververhitting van economie (hoogconjunctuur)	Wordt gebruikt bij onderkoeling van economie (laagconjunctuur)
Overheid vermindert uitgaven (besparingen) of verhoogt belastingen	Overheid verhoogt uitgaven (bv. investeringen in infrastructuur) of verlaagt belastingen
Minder bestedingen → minder vraag → afkoeling economie	Meer bestedingen → hogere vraag → economische groei

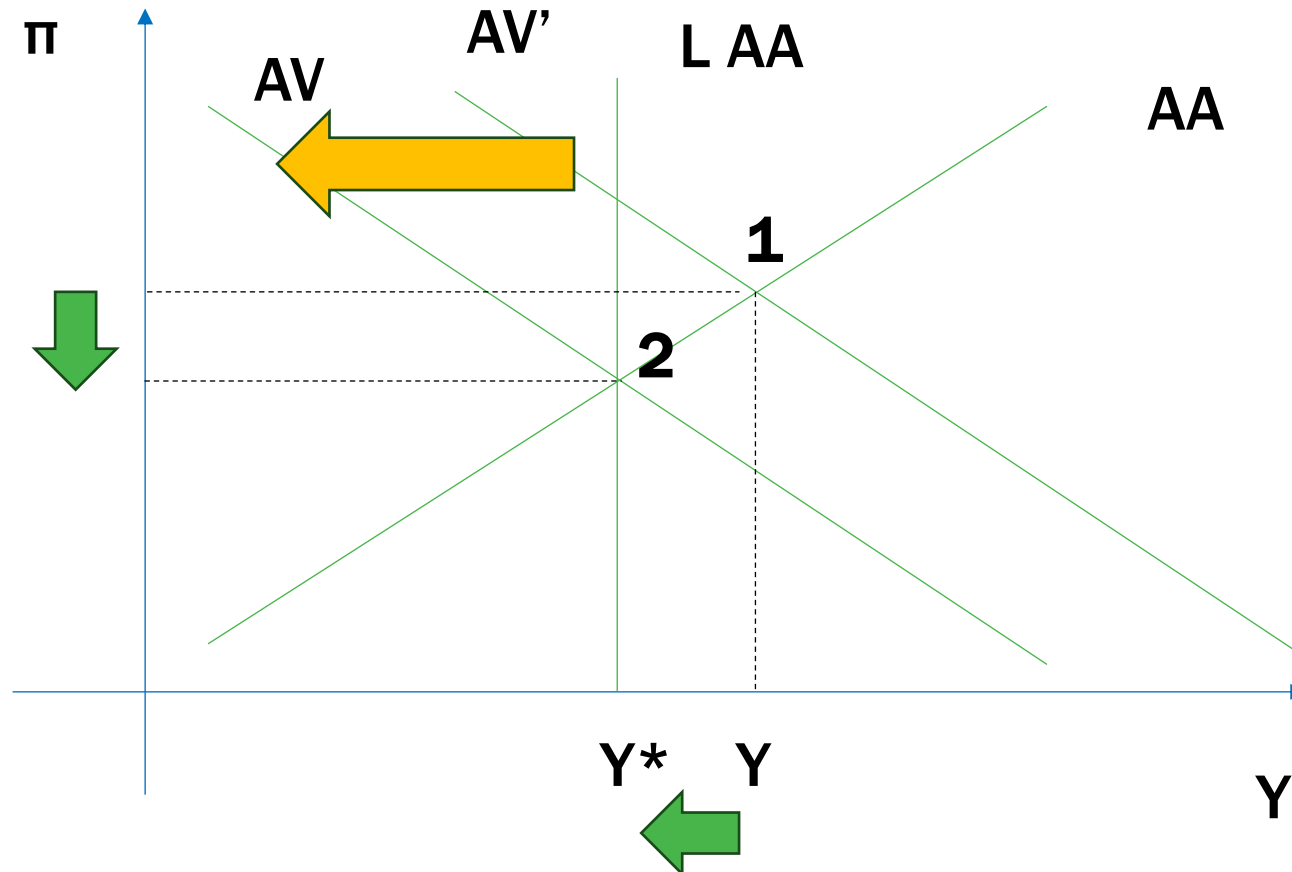
BEGROTINGSBELEID OF BUDGETTAIR BELEID: VOOR- EN NADELEN

VOORDELEN	NADELEN
Directe impact op groei en tewerkstelling (vooral bij toename actieve overheidsbestedingen en –investeringen), maar ook langetermijnimpact en multiplicatoreffect van overheidsinvesteringen (bv infrastructuur)	Politieke keuzes (niet altijd 100% economische keuzes); bv besparen Expansief beleid kan leiden tot oplopende begrotingstekorten en overheidsschuld, en ook tot crowding-out effect (als de overheid heel actief is op een markt en hierdoor gezinnen en bedrijven van de markt verdringt doordat de rentes stijgen)

(multiplicatoreffect betekent dat een investering zorgt voor een toename in het bbp die een veelvoud is van de oorspronkelijke investering; bijvoorbeeld een infrastructuurinvestering van 1 miljard € die zorgt voor een toename in het bbp van 3 miljard € heeft een multiplicatoreffect van 3)

BEGROTINGSBELEID OF BUDGETTAIR BELEID: GRAFISCHE ANALYSE

ANALYSE 1: POSITIEVE VRAAGSCHOK >>> RESTRICTIEF BELEID

1 Start

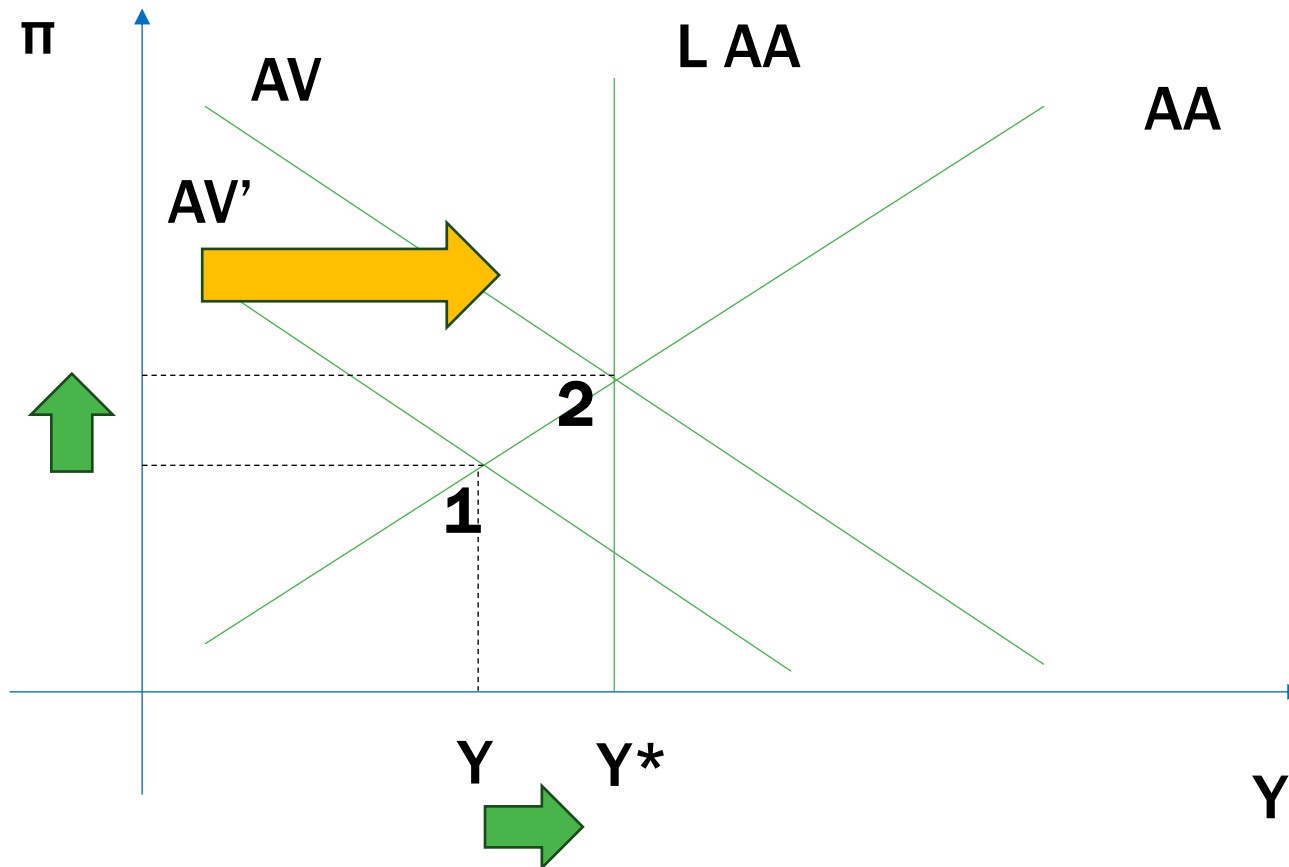
Door het voeren van een restrictief budgettair beleid zal de AV -curve naar links verschuiven, $AV' >>> AV$

Daardoor daalt het bbp van Y naar Y^* en zwakt de inflatie af

2 De economie komt terug in een evenwicht

BEGROTINGSBELEID OF BUDGETTAIR BELEID: GRAFISCHE ANALYSE

ANALYSE 2: NEGATIEVE VRAAGSCHOK >>> EXPANSIEF BELEID

1 Start

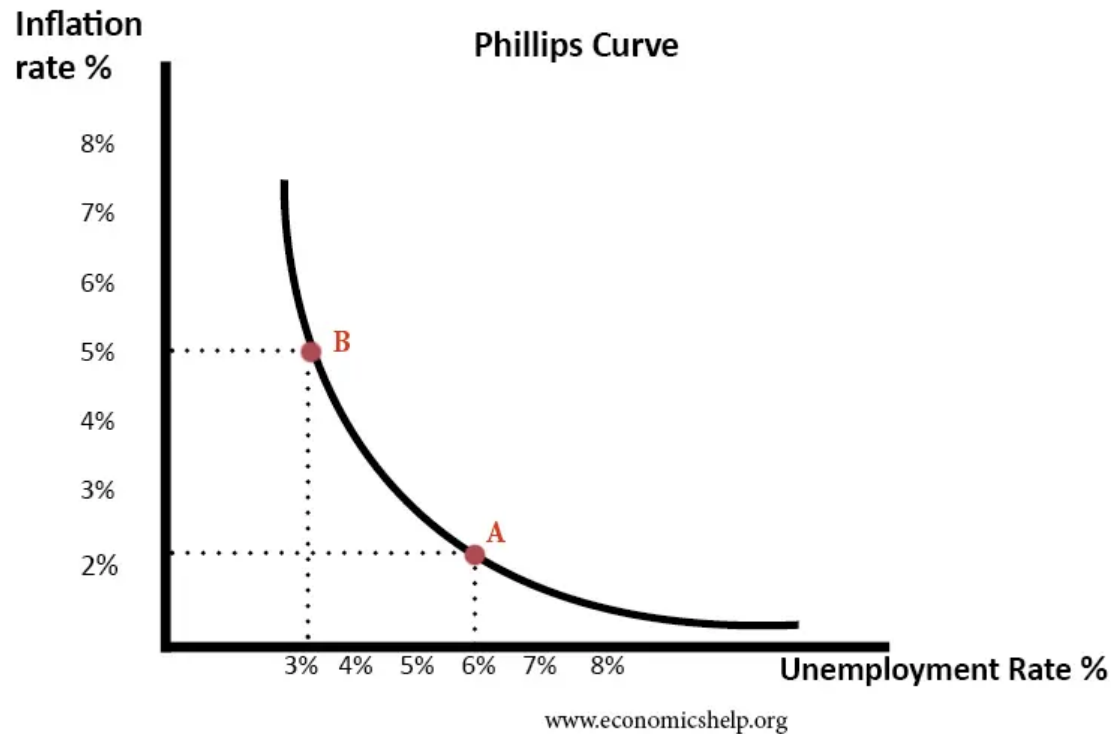
Door het voeren van een expansief budgettair beleid zal de AV-curve naar rechts verschuiven, $AV' >>> AV$

Daardoor stijgt het bbp van Y naar Y^* en stijgt de inflatie

2 De economie komt terug in een evenwicht

BEGROTINGSBELEID OF BUDGETTAIR BELEID: GRAFISCHE ANALYSE

Budgettair conjunctuurbeleid is een bevestiging van de theorie van econoom Phillips en zijn Phillipscurve:

De Phillipscurve geeft het negatief verband weer tussen inflatie en werkloosheid

A >>> B: expansief budgettair beleid: inflatie stijgt en werkloosheid daalt

B >>> A: restrictief budgettair beleid: inflatie daalt en werkloosheid stijgt

BEGROTINGSBELEID OF BUDGETTAIR BELEID: EXTRA

Los van het budgettair beleid heeft België nog iets EXTRA:
AUTOMATISCHE CONJUNCTUURSTABILISATOREN

Automatische conjunctuurstabilisatoren zijn mechanismen in de overheidsbegroting die vanzelf de economische schommelingen afvlakken, zonder dat er nieuw beleid nodig is. Ze werken automatisch, dus zonder politieke tussenkomst.

STABILISATOR	LAAGCONJUNCTUUR	HOOGCONJUNCTUUR
Werkloosheidsuitkeringen	Meer mensen krijgen uitkering → koopkracht blijft op peil	Minder uitkeringen → minder overheidsuitgaven
Progressieve belastingen	Lagere inkomens → minder belastingen → meer bestedingsruimte	Hogere inkomens → meer belastingen → vraag daalt

CONJUNCTUUR- BELEID

5. CASUS 5: MONETAIR BELEID

**ECB verlaagt rente, voorspelt
afnemende groei door
handelsoorlog**

**Einde van een tijdperk:
Federal Reserve draait
geldkraan dicht**

**CONJUNCTUURBELEID IS EROP GERICHT OM HET EFFECT VAN
CONJUNCTUURSCHOKKEN AF TE ZWAKKEN
= ANTI-CYCLISCH CONJUNCTUURBELEID**

MONETAIR BELEID IS EEN MANIER OM DIT AAN TE PAKKEN: WAT IS DIT?

MONETAIR BELEID: DEFINITIE

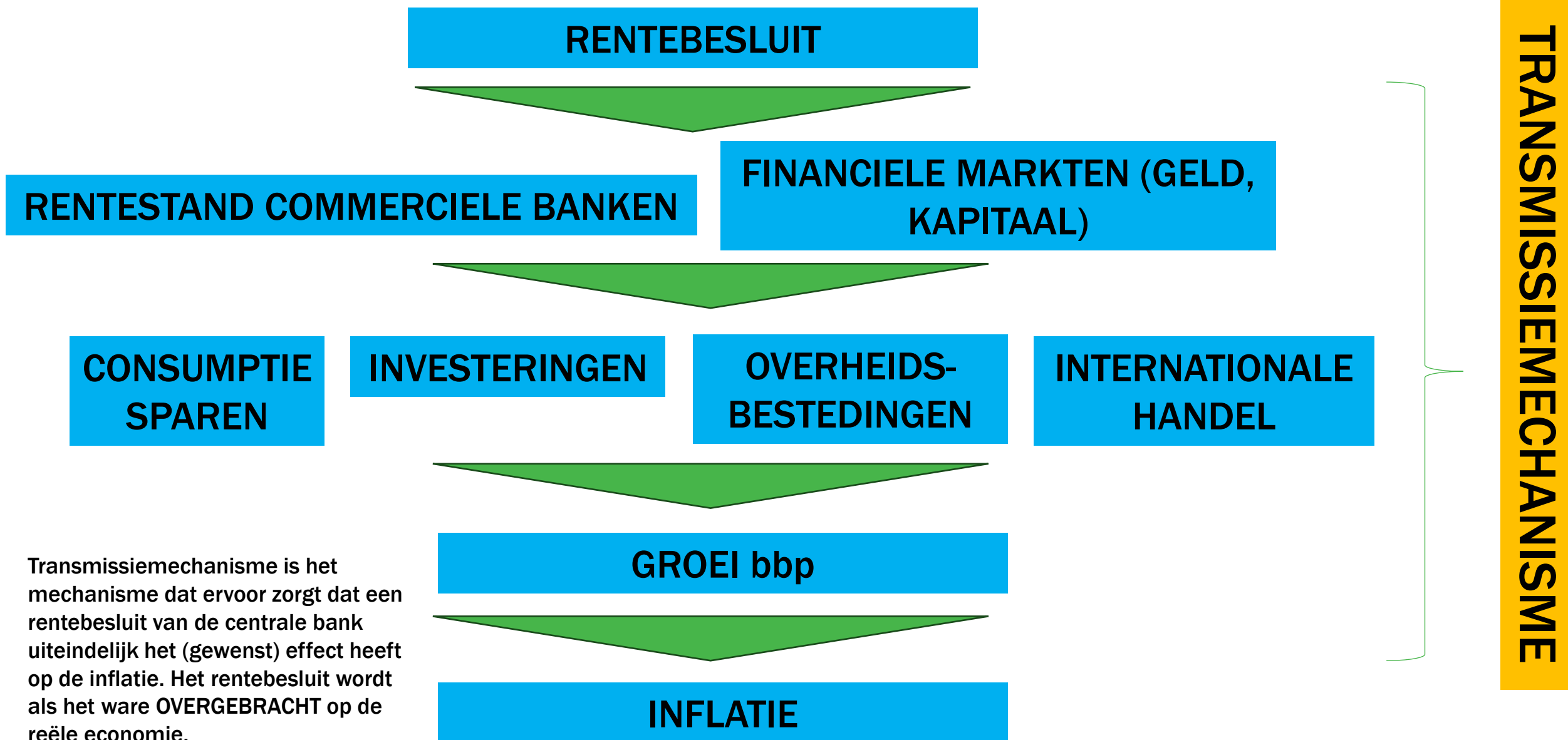
Monetair conjunctuurbeleid is economisch beleid waarbij de centrale bank (zoals de ECB in Europa of de Fed in de VS) de geldhoeveelheid en rente beïnvloedt om de conjunctuur te stabiliseren. Het doel is: inflatie beheersen en de economie aanzwengelen of afremmen.

RESTRICTIEF	EXPANSIEF
Wordt gebruikt bij oververhitting van economie (hoogconjunctuur)	Wordt gebruikt bij onderkoeling van economie (laagconjunctuur)
Centrale bank verhoogt rente en/of vermindert geldhoeveelheid (obligaties verkopen)	Centrale bank verlaagt rente en/of verhoogt geldhoeveelheid (obligaties kopen)
Minder bestedingen → minder vraag → afkoeling economie	Meer bestedingen → hogere vraag → economische groei

MONETAIR BELEID: VOOR- EN NADELEN

VOORDELEN	NADELEN
Onafhankelijk beleid (onafhankelijk van politieke keuzes) Doel is prijstabiliteit (wekt vertrouwen bij consumenten en ondernemers)	Heeft niet steeds (direct) effect (door het monetair transmissiemechanisme) Expansief beleid (politiek van gratis geld) kan begrotingsdiscipline verzwakken Restrictief beleid kan zuurstof wegnemen uit economie en recessie veroorzaken

MONETAIR BELEID: TRANSMISSIEMECHANISME

MONETAIR BELEID: GRAFISCHE ANALYSE

(Zie de grafische analyse van budgettair beleid)

Monetair beleid is erop gericht om de AV-curve in het model aan te sturen:

RESTRICTIEF MONETAIR BELEID	EXPANSIEF MONETAIR BELEID
Geld wordt duurder, geldhoeveelheid krimpt	Geld wordt goedkoper, geldhoeveelheid breidt uit
	
Minder zuurstof voor consumptie en investeringen	Meer zuurstof voor consumptie en investeringen
	
AV-curve verschuift naar links	AV-curve verschuift naar rechts
	
Groei bbp remt af, inflatie daalt	Groei bbp versnelt, inflatie stijgt

CONJUNCTUUR- BELEID

6. LEESTEKST